

Andelselskabet Tvis Vandværk 1936 – 1974

Samlet og redigeret af:

Bent Bak

Andelsselskabet Tvis Vandværk

Billederne er fra 1958

Tvis Vandværk var placeret på Egevænget imellem missionshuset ud til hovedgaden og et parcelhus. Matrikelnummeret var matr. 1d.b.Lauralyst.

Billedet af Tvis By fra 1960 fortæller om kundegrundlaget for et fælles vandværk. Vandværkets placering er vist med den røde cirkel.

Herfra var der hovedledning i hele hovedgaden og udad Smedegårdvej, Skautrupvej og Kirkevænget.

Fra hovedledningen førte stikledninger indtil forbrugerne. Stophanen placeret 1 m inde på grunden.

Hans Hansen fortæller om indretningen af vandværket, da det var fuldt udbygget:

I den lille tilbygning ud mod vejen var der en pumpe, som sugede vandet op direkte fra boringen.

Bag vinduet i den større bygning stod den gamle pumpe, som også havde sin egen boring.

Vandet blev rensat i et sandfilter bag døren længst væk fra vejen.

Under jorden mellem missionshuset og vandværket var der en rentvandstank støbt i beton på ca. 80,000 l.

Derfra blev vandet pumpet direkte ud i byen.

I starten i slutningen af 1930'erne var der kun 1 boring. Vandet blev ledt gennem et filteranlæg, før det blev sendt til forbrugerne.

I 1946 skulle filteranlægget udskiftes og forbedres. Det første filter var sat op af Mejeriernes Maskinfabrik i Kolding. Bestyrelsen var ikke tilfreds med dette filteranlæg. (Se det kraftige klagebrev juni 1937 til maskinfabrikken på side 23. Det nye filteranlæg skal opføres af Dansk Elektricitets Compagni Odense. En murermester skal forestå arbejdet med opførelse af tilbygning til filter og rentvandsbeholder. Det blev murermester Richard Dyrmoser, som får arbejdet.

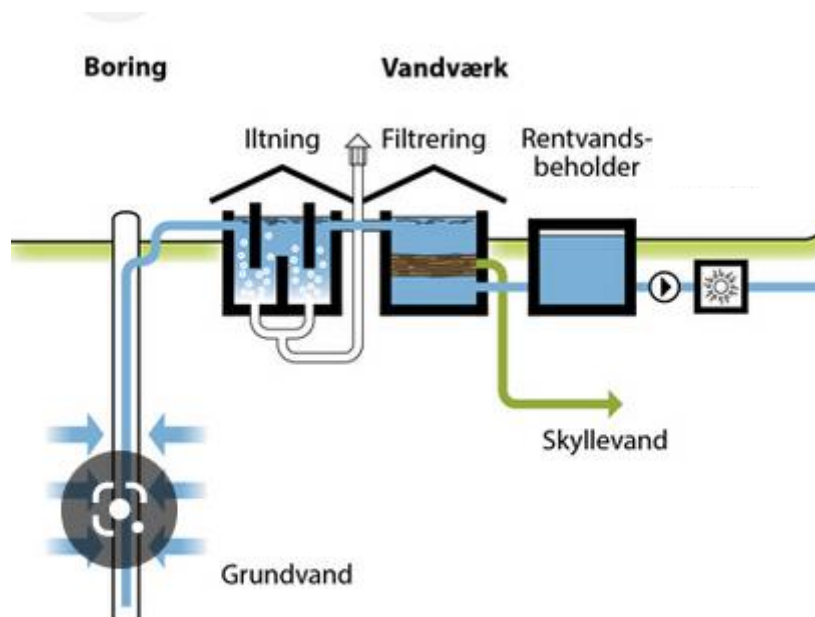
1950. Ny boring ved cementstøber Nielsen Aulum. Bronzefilter.

1967. Forbrugerne har i nogle år klaget over for lavt tryk på vandet. Rentvandsbeholderen var også blevet utæt.

Der lægges derfor op til en større renovering i 1967. Der skal ske store om forandringer med udbygning af vandværket og om forandring af bestående rensningsanlæg. Det er firmaet A/S Silhorko Stilling der skal stå for det. Filtret deles op i 1. Risetårn, 2. For-filter og 3. Fin-filter. Skylning dels med luft og dels med vand. Til at dække udgifterne optages et lån på 15.000 kr. i Holstebro Sparekasse løbende over 3 år. Rentvandstanken skal om mures til at rumme 80.000 l. Her skal Bent Bjerregaard lave murerarbejdet.

1973 – 1974. Stor ny udstykning i Engparken stiller helt andre krav til det mindre andelsejede vandværk. Hovedledningen trænger til udskiftning. Tvis Kommune er i 1970 kommet ind under Holstebro Kommune, og derfor henvender bestyrelsen sig til Holstebro for evt. at komme med i deres fælles vandforsyning. Det kræver en større vandledning fra Mejdal mod Tvis og en trykforøger ved Nyholm. Ved en ekstraordinær generalforsamling er der stor tilslutning til at gå sammen med Holstebro, selvom forbrugerne her skal betale for vandledningen herud. Det er et beløb på 283.000 kr. som udredes dels af den formue som er opsamlet af vandværket, dels af en engangsafgift på forbrugerne og dels af salg af det gamle værk (grund og bygning). Se desuden side 16 for værkets sidste år.

Hermed var det slut med Tvis vandværk efter næsten 40 år.

Sådan var princippet i anlægget. I de sidste år var der både den gamle og den nye boring. Filtrering var både gennem groft sand og gennem fint sand før vandet blev ledt til rentvandsbeholderen. En centrifugalpumpe sendte vandet ud til hovedledningen og derfra til forbrugerne.

Strømforbrug til pumperne var en væsentlig udgift for værket.

Starten

Stiftende generalforsamling er i Tvis Forsamlingshus **25. oktober 1935**.

Med på mødet er en ingeniør U. Hansen fra firmaet J. N. Marcussen i Århus. Det er projektfirmaet bag anlægget. Fortæller om bygning af anlægget og udgifter hertil.

Selve arbejdet skal udføres af entreprenør N. Jørgensen Sjølund, som garanterer rentabiliteten i projektet. Kontrakt indgås senere i 1936.

Der skal i størst muligt omfang anvendes lokal arbejdskraft

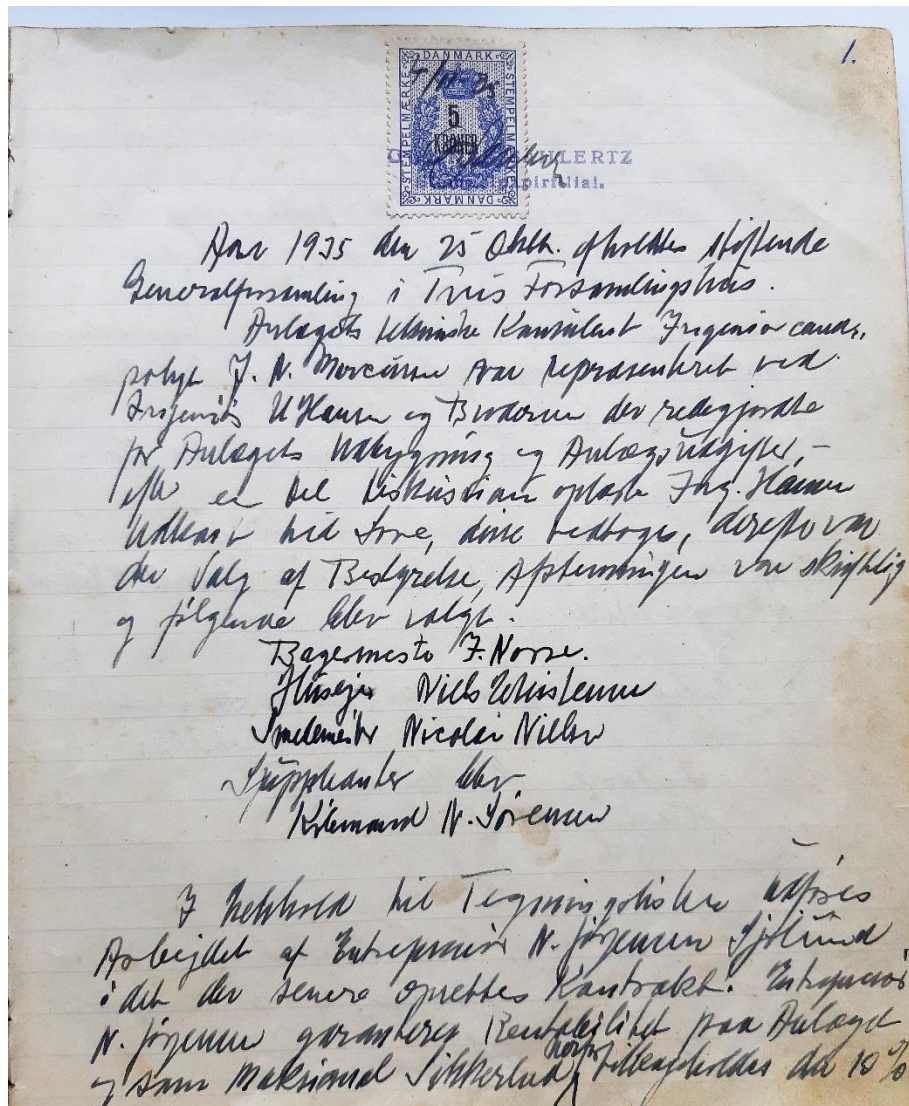
Valg af bestyrelse:

Bagermester Norre – formand

Husejer Niels Christensen

Smed Nicolai Nielsen – kasserer

Suppleant – købmand N. Sørensen

Det første blad i protokollen.

Love – Vedtægter for andelsselskabet Tvis Vandværk

Se de samlede love på side: 23 – 24.

Det er et andelsselskab, hvor alle medlemmer hæfter solidarisk. Man forpligtiger sig i 30 år. Rettigheder og forpligtigelser overgå ved dødsfald til arvinger ligesom købere af en ejendom overtager medlemskabet.

De årlige udgifter finansieres ved de såkaldte hane-afgifter på installerede haner (se senere). Afgiften opkræves månedligt.

Specielle og større aftagere som ikke er andelshavere får fastsat deres pris af bestyrelsen evt. ud fra måler.

Selskabet står for ledningsnettet og ejer det frem til stophanen. I de første love står der, at selskabet også etablerer vandledning til 1. hane.

Det bliver åbenbart ændret senere, så udgifter til rørledninger fra stophanen og ind i huset er for egen regning.

Der bliver også senere på lagt en tilslutningsafgift til nye aftagere. Den regel var ikke med i de første vedtægter.

At generalforsamlingen altid skulle være i marts, overholdes ikke.

Bestyrelsesmøde 25. marts 1936 – en af mange bestyrelsesmøder i starten.

Dagens hovedemne er indkøb af vandrensningsanlæg. I den anledning er en ingeniør fra "De danske mejeriers maskinfabrik" til stede. Tilbuddet på filteranlægget til rensning er på 2.750 kr.

Fabrikken giver garantier med at fjerne aggressiv kulsyre og jern fra vandet. Der er også garantier om forbrug af skyllevand og af afsyringsmateriale.

Vandet garanteres i øvrigt i kemisk henseende velegnet til husholdnings – og mejeribrug, så det kan godkendes af sundhedsmyndighederne.

Der er underskrift fra "De danske mejeriers maskinfabrik". Af ingeniør herfra og i øvrigt af ingeniører fra projektfirmaet og de 3 bestyrelsesmedlemmer.

Anlægssum

Samlet anlægssum for værket blev 33.360 kr.

1. Entreprenør Jørgensen: 25.609 kr. – for installation af vandværket og for nedlæggelse af ledningsnettet.
2. Ingeniør U. Hansen: 2.873 kr.– for projektering, tegning og rådgivning. Anlæggets konsulent.
3. Mejeriernes Maskinfabrik: 2.750 kr. for filteranlæg – leverer et nyt anlæg allerede i 1939
4. Murerarbejde 1.454 kr.

Diverse

Strid mellem bestyrelsen og bygherrerne.

Der er en langvarig strid mellem bestyrelsen på den ene side og projektmager og anlægfsfirma på den anden side.

Ordet rentabilitet går igen og igen i denne disput. Bestyrelsen mener de er garanteret rentabilitet, og firmaerne er kontraktlig ansvarlige for at regnskabet hænger sammen. Der er underskud de første år. Derfor tilbageholder bestyrelsen penge som de deponerer i Bank i Århus. Det drejer sig om 10% af anlægssudgifterne (3.360 kr.). Parterne truer hinanden med sagførere. Det er svært at få rede på udgangen af konflikten ved at læse i protokollerne, men helt op til 1955, 20 år efter anlæggelsen kommer ingeniør U. Hansen fra Århus til møde i bestyrelsen her i Tvis for at kræve pengene frigivet.

Rentabiliteten må være garanteret for et minimum af andelshavere og vand til en bestemt pris. Man skulle jo ellers mene, at bestyrelsen bare kunne forhøje vandafgiften, for at det hænger sammen.

Der er også strid med den lokale murer Richard Dyremose om betalingen. Begge parter har sagfører på, før man finder en løsning

Finansieringen

Under etablering af anlægget får bestyrelsen en kassekredit i Holstebro Bank på 30.000 kr.

Når anlægget er igangsat, skal det omveksles til et almindeligt 30-årigt banklån.

I 1946 indfries banklånet og erstattes af et kreditforeningslån.

Renter og afdrag er en væsentlig udgiftspost for værket i næsten hele levetiden for værket.

I starten af 1940'erne får bestyrelsen et lån ved købmand N. Sørensen på 2.000 kr. for at dække et underskud.

Dette lån forrentes og afdrages også.

Købmanden er selv andelshaver og har været inde som kasserer fra 1937 – 1941.

Regnskab

Året 1939

Udgifter på 3.439 kr. og indtægter på 2.830 kr. – altså et underskud på 607 kr. – dækket ind af kassereren.

Året 1940

Udgifter på 3507 kr. og indtægter på 2431 – altså et underskud på 1076 som dækkes ind af købmand Sørensen

1942

Udgifter 6807 og indtægter på 7803 – altså et overskud på 996 kr.

1943: mindre overskud

1944: balance mellem indtægter og udgifter

Udgifter 3937 og indtægter 5048 kr. 1110 kr. i kassebeholdning

1946 – låneomlægning fra bank til kreditforening – kassebeholdning øget til 2258

Tilbygning af filteranlæg og vandbeholder.

1947 - Resultatet går i nul

1948 – balance på 7329 kr. – Resultatet går i nul

Men stadig lån i kreditforeningen.

1949 - Lånet ved købmand Sørensen indfries.

Eksempel på udgiftsside i regnskabsbogen for året 1948.

83

Udgift.

			Transp.	3024 09.
4 Septbr.	12	Tanis Brugsforning	ifl. Regning	1486.
9 "		F. Banken	ifl. Bog No. 537	425 00 ✓
28 "	13	P. Halgaard	ifl. Regning	75 00 ✓
4 Oktbr.		H. O. E.	ifl. Hvælvingsskote ¹³¹²⁵ ⁸⁰²² Augst Septbr.	212 50.
8 "		F. Banken	ifl. Bog No. 537	475 00 ✓
6 Novbr		H. O. E.	ifl. Hvælvingsskote Oktbr. M.	75 55 ✓
10 "	14	Holm Christensen	ifl. Arbejde	4 00 ✓
1 "		N. Sørensen	Reuter og Offdrag	556 0.
23 "	15	Konstuktstot J. Jensen,	Hobbebo ifl. Regn.	78 00 ✓
25 Oktbr		F. Banken	ifl. Bog No. 537	370 00 ✓
13 Decbr.	16	Kommunikationsforningen	Reuter og Offdrag	1065 00 ✓
16 "		F. Banken	ifl. Bog No. 537	420 00 ✓
28 "	17	Hobbebo Amtstue		316.
" "	18	Aljevierens	Ulykkesforsikring ⁶⁸²² ⁷⁹²⁵	360 ✓
5/1-49		H. O. E.	ifl. Hvælvingsskote. Novbr Decbr.	14770 ✓
	19	Passer og Optællingslin	for 1948	264 00.
14/1-49	20	Kassereven	for Post og Papir m.m.	6 00.
31/12-48		Paaskrone	Reuter ifl. Bog No. 537	397.
14-1-49		F. Banken	" " "	420 00 ✓
18-1-"	21	Leje af Samlingshuset	h. Sal. Generalfor.	8 00 ✓
31-12		Paaskrone	Reuter Bog 34881	5024 ✓
				720127

Og indtægter 1948 – og status over aktiver og passiver 1. januar 1949.

82

19

Indtægt.

	Indkommen	Vandafgifts Framp.	1457.63
1948	Januar	451.32	
	Februar	412.50	
	Marts	557.50	
	April	408.00	
	Maj	413.50	
	Juni	552.50	
	Juli	435.50	
	August	435.50	
	September	776.80	
	Oktober	437.50	
	November	455.00	
	December	536.50	5872.12

86

Aktiver

Status januar

Januar 1949	Indestående i Holstebro Bank	3257.32
	fra Bog № 34881 - (Bog № 537)	
	Grundbygninger og Inventar 5% Afh.	29822.89
	Reserve for 1948	50.00
	Hortland Kassebet.	120.48
Januar 1949	Balance	33250.69
Januar 1949	Formue	3646.47

87

Passiver

Laan i Kommunekreditforeningens	27844.22
ved A. Sørensen	1760.00
Balance Formue	3646.47
Januar 1949 Balance	33250.69

Indtægter i vandværket - herunder Hane-afgift

Brugerne skal selvfølgelig betale for vandet. Det er det eneste sted værket kan hente penge.

Man betaler i afgift efter, hvor mange vandhaner man har i huset. Første hane er den dyreste. Prisen falder for anden hane og videre fald for tredje. Der kan være i alt 6 haner. Har man udlejet værelser i huset betaler man også for en leje-hane(r). Derudover pålægges en rensningsafgift på første hane.

Derfor er den afgift brugerne betaler pr. måned forskellig.

Vandafgifterne forhøjes løbende. Eneste nedsættelse er i 1959 med 0,50 kr. pr. 1. hane.

Her er den første forhøjelse, vedtaget på generalforsamling i 1940:

Alle første haner forhøjes fra 3,00 kr. til 4,50 kr.

Alle første lejer forhøjes fra 2,00 kr. til 3,00 kr.

Alle anden haner (bad og wc-haner) fra 0,50 kr. til 1,00 kr.

Alle tredje haner og øvrige haner fra 0,25 kr. til 0,50 kr.

For landejendomme forhøjes fra hver 1.000 kr. jordstykke fra 1,00 kr. til 2,00 kr.

Skulle give en årlig merindtægt på 1029,24 kr.

Eksempel på regnskabet i kolonnebog for andelshaverne nr. 23 – 44 i året 1945.

		1945					1946							
Nr	Navn	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Fald
23.	Torun Uslund.	7,66	7,66	7,66	7,66	7,66	7,66	10,50	7,66	7,66	7,66	7,66	7,66	8426
24.	E. Andersen.	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	10,50	126,00
25.	Ranild Erikson.	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	60,00
26.	Kjeld Svendsen.	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	60,00
27.	Wth. Tonderby.	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	72,00
28.	Arinius Andersen.	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	72,00
29.	Carl N. Andersen.	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	7,08	8496
30.	Tristofft Nielsen.	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50	78,00
31.	" " I	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	42,00
32.	" " II	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	42,00
33.	" " III	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	42,00
34.	Carl Jensen	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	5,25	63,00
35.	Ans Andersen Thast.	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	60,00
36.	Jens Mellegaard.	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	8,54	10248
37.	Peder Palgaard.	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	114,00
38.	Karstens Petersen.	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	48,00
39.	Carl Rasm.	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	42,00
40.	Einar Skovsøen.	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	7,06	8472
41.	Kjeld Rasm.	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	7872
42.	Jens Skovsøen.	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	6,58	7896
43.	Joh. Svane.	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	72,00
44.	Kjeld Pedersen.	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	42,00
		130,73	130,73	130,73	130,73	130,73	130,73	130,73	130,73	130,73	130,73	130,73	124,73	11707
														154910

Missionskurst.	30,00	30,00	60,00
Hjstæn.	30,00	30,00	60,00
Hjstakvad.	21,00	21,00	42,00
Forsamlingskand.	36,00	36,00	72,00
Jembesvørelsen.		15,00	88,00
Almuds Bolig.		37,00	220,00
Mjstied paa Skulet		60,00	60,00
Homm...			20,00

Ovenover ses kunder som ikke var andelshavere i vandværket og deres afregning. Her er der ikke tale om haneafgift men afregning efter aftale med bestyrelsen. Mejeriet bruger meget vand og afregner efter måler. Året er 1945. Der er tale om Missionshuset, Kirken, Kirkehuset, Forsamlingshuset, Jernbanestationen, Mejeriet på måler, Mejeriboligen og Kommunens brandhaner. Se flere eksempler på regnskab i bilagene bagerst i beretningen på siderne: 21-22.

1960

Nr.	Navn	1. Opkrævning				2. Opkrævning				3. Opkrævning						
		Restance ved Aarets Begyndel.	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato		
1	M. Erikson		450			450			450			450			450	
2	M. Erikson		450			450			450			450			450	
3	L. Christensen		650			650			650			650			650	
4	M. Erikson		650			650			650			650			650	
5	P. B. Hald		650			650			650			650			650	
6	S. N. Eriksen		700			700			700			700			700	
7	E. Henningsgaard		750			750			750			750			750	
8	B. Jensen		1050			1050			1050			1050			1050	
9	N. Høglund		Bedalt			1700			850			Bedalt			1700	
10	E. Nye		350			350			350			350			350	
11	E. Laurson		800			800			800			800			800	
12	P. Henningsgaard		700			700			700			700			700	
			7200			8900			8050			7200			8250	

Specialbetalere efter særlige regler – her for året 1960

Trykhus	54 kr.
Sobroetsf.	35 kr.
Sayka	66 kr.
Kirke	69 kr.
Varkovs	39 kr.
Mejeriet	819 kr.
Sayngawden.	105 kr.
Brandstønder	75 kr.
Missionshuset	78 kr.
D. S. B.	63 kr.
Nedertus	45 kr.

No. 30

Herr Ejner Thomsen, Tois

Kaareddij Afgift 1 Kone ³⁰⁰ Remy. ⁵⁰ Fordstjed ²⁸ ialt 378.
 X. Efter August 1938. 1 anden Kone 050 Fordstjed ²⁸ ialt 50

Kaareddij 1936	Kr	Mart 1938	Mart 1939	Mart 1941	Kr
Aug	iske	Januar 428	Transport 2568	Jan 656	Jan 3280
Sept	Uand	Februar 428	Juli 428	Febr. 656	Juni 656
Oktr	"	Marts 428	Aug 428	Marts 656	Juli 656
Nov	"	April 428	Sept 428	April 656	Augst. 656
Dec	"	Maj 428	Oktr 428	Maj 656	Septbr. 656
		Juni 428	Nov 428	Juni 656	Oktr. 656
		Juli 428	Dec 428	Juli 656	Novbr. 656
		Aug 428	Kroner 5136	Aug 656	Decbr. 656
		Sept 428	Mart 1940	Sept. 656	Kroner 7872
		Oktr 428	Januar 428	Oktr. 656	
		Nov 428	Februar 428	Novbr. 656	
	378	Dec 428	Marts 428	Decbr. 656	
	378	Kroner 5136	April 428		
	378	Mart 1939	Maj 428		
	378	Januar 428	Juni 656		
	428	Februar 428	Juli 656		
	428	Marts 428	Aug 656		
	428	April 428	Sept 656		
	428	Maj 428	Oktr 656		
	428	Juni 428	Nov 656		
	428	Juli 428	Dec 656		
	3224	Transport 2568	Kroner 6732		
					3280

138

Regnskabet for bruger nr. 30 for årene 1938 – 1942 – Ejner Thomsen. Han er kommet med i maj 1937.

Der var altså samlet regnskab for hele værket og regnskab for hver enkelt bruger.

Et stort arbejde at være opkræver og kasserer.

Pasning af værket og opkrævning af afgift.

Der var i hele vandværksperioden ansat en mand til at have opsyn med værket og passe det. Den opgave kunne være kombineret med opgaven at opkræve vandafgiften hver måned hos alle andelshavere.

Opkrævningen blev efterhånden lettere ved at man kun opkrævede hver anden måned, senere kvartalsvis. Til gengæld blev der flere og flere andelshavere.

Det må have været noget af en opgave at holde rede på alle de små beløb. Var folk hjemme? Var de parat til at betale? Hvem kom i restance? Hvem skulle besøges flere gange?

I vandværkets sidste år overtog Sparekassen opkrævningen

1936: Smed Martin Nielsen (pasning og opkrævning) 75 kr. pr. år

1941: Smed H. Hansen (pasning og opkrævning) 95 kr. pr. år efter licitation

1942: Bestyrelsen klarer selv opkrævningen for at spare penge

1943: Smed H. Hansen (pasning og opkrævning) 104 kr. pr. år

1945: Smed H. Hansen 75 kr. for pasning. N.P. Krath 5 kr. pr. måned for opkrævning.

1946: Mikkel Mikkelsen 225 kr. pr år for (pasning og opkrævning)

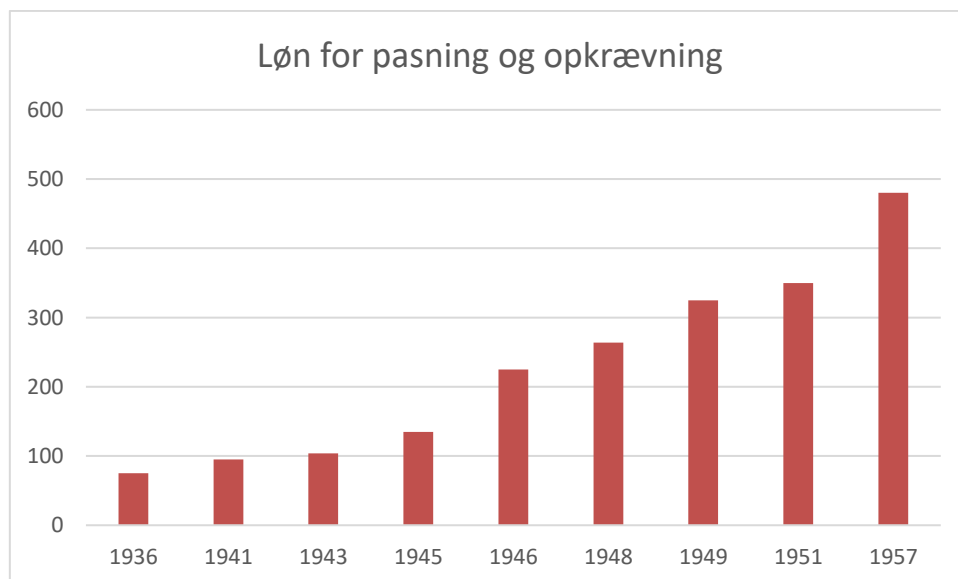
1948: N.P.Krath antaget som passer og opkræver for 264 kr.

1949: Jens Chr. Jensen passer og opkræver for 325 kr.

1951: Smed Hansen passer og opkræver for 350 kr.

1957: Smed Hansen passer for 15 kr. pr måned = 180 kr. Niels Laugesen opkræver for 25 kr. pr. måned = 300 kr.

1972: Smed Hansen 1000 kr. for pasning.

Igen og igen har vi **smed H. Hansen** som den store passer for vandværket, som han også var formand for i mange år.

I mange år var det ham som sikrede god og billig vand til Tvis boerne.

Bestyrelsen

Det var "naturligvis" kun mænd som kunne sidde i bestyrelsen. Hvad, der var mere unaturlig, var måske, at alle brugerne stort set også var mænd i hvert fald ifølge medlemslister og regnskabsbøger. Enkelte fruer optræder dog som brugere, hvis de var blevet alene.

Det er byens kendte mænd, som tager initiativet og slæbet i bestyrelser. Nogle ønsker hurtigt at træde ud, andre tager en længere periode. I bestyrelsen ville man gerne have mænd med erfaring fra smede – og VVS-faget, men også mænd som havde forstand på tal og regnskaber.

Det krævede pondus og ryggrad at sidde i bestyrelsen, især de første 20 år med tekniske udfordringer, store lån, underskud og utilfredse kunder.

De sidste 20 år blev lettere. Man blev efterhånden gældfri og kunne opbygge en mindre formue. Det gik så godt i slutningen af 1960'erne og først i 1970'erne, at kun bestyrelsen og 1 – 4 medlemmer mødte frem til den årlige generalforsamling.

Nedenfor ses en oversigt over formænd og kasserer, som var de tungeste poster.

Smed Harald Hansen er ubestridt den person som har ydet den største og længste indsats for vandværket.

Han var formand i 20 år og en overgang kasserer. Desuden var han i flere perioder den som passede værket.

Ejner Thomsen og Erik Sahl havde begge lange perioder som kasserere.

Det var ulønnet at være formand og kasserer, men der var honorering for at passe værket og opkræve vandafgifterne.

Formand	Kasserer
Bagermester Rogert Norre 1936 – 1941	Smed Nicolai Nielsen 1936 – 1937
Barber Overgaard 1941 – 1942	Købmand N. Sørensen 1937 – 1941
Chr. Sundgaard 1942 – 1943	Smed H. Hansen 1941 – 1942
Niels Pagh 1943 – 1947	Ejner Thomsen 1942 – 1951
Niels P. Krath 1947 – 1953	Vilhelm Sønderby 1951 – 1956
Smed H. Hansen 1953 - 1974	Erik Sahl 1956 – 1968
	N. Hedegaard 1968 - 1974

Se billeder af bestyrelsesmedlemmer på side: 19-20.

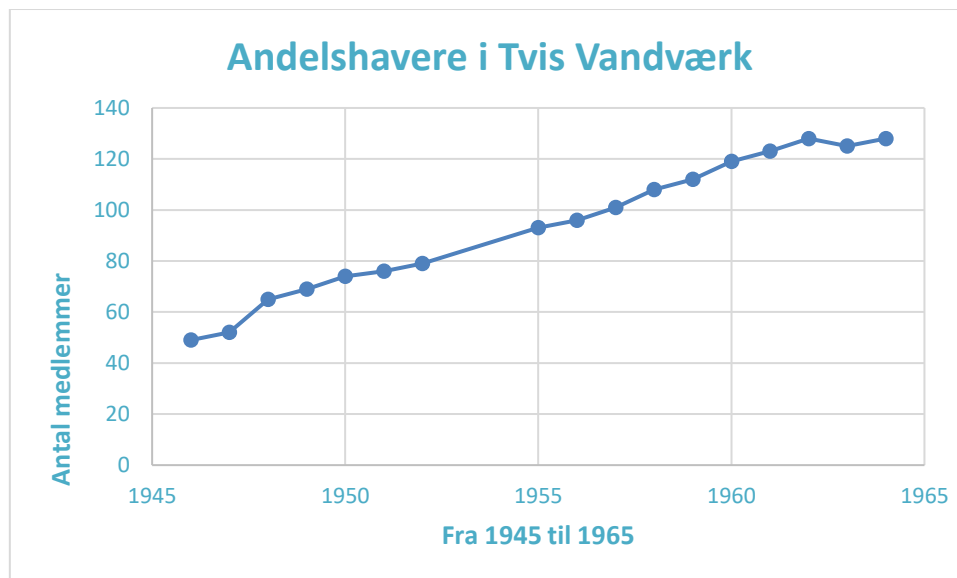

Antal Andelshavere.

Var jævnt stigende gennem de 40 år fra godt 40 i starten i 1936 til 130 ved slutningen i 1974.

Der var ikke tvunget medlemskab for gamle såvel som nye grundejere. Stort set alle kom dog efterhånden med. Det var en fordel, at man var sikker på vand af god kvalitet, når man lukkede op for hane. Mange private udtjente brønde er blevet lukket i perioden.

Mejeriet fik leveret vand fra vandværket, men vedblev også at bruge deres egen vandboring.

Nye andelshavere

Koster det noget at komme med i vandværket?

Tilsyneladende ikke de først år og heller ikke ifølge vedtægterne fra 1935.

Men senere hen fra 1940 er der tale om et engangsbeløb på 42 kr. for første hane og 6 kr. for anden hane

1959: Nu er der en tilslutningsafgift på 100 kr.

1962: Forhøjes til 300 kr. – i forbindelse med at kommunen bygger lærerboliger.

1972: Hvis de nye beboere i Engparken skal tilsluttes skal de betale 1.500 kr. for tilslutning.

Teknisk sker der også en forringelse for nye andelshavere

I starten får man installationen helt ind til 1. hane

Senere til stophane og derefter 20 m rør

Senere igen fra 1959 må man selv klare alt efter stophanen

1963: Kommunen bygger nye lærerboliger og skal samlet betale 6.000 kr. for at få lagt rør ud til dem.

Havevanding

Havevanding har altid været et problem for vandværker. Problemet er naturligvis større, når man betaler efter antal haner og ikke efter måler.

Hvis der blev konstateret havevanding hos en andelshaver i Tvis Vandværk, blev der opkrævet 12 kr. for et år, til betaling 1. maj

1946: Henrik Frøjk skal betale 50 kr. for havevanding eller efter måler.

1949: Vand til N.P.Kraths gartneri – betales gennem måler, som vandværket betaler. Hvis der vandes udenom måleren, koster det mindst 50 kr.

1950: 20 kr. udover hane-afgift til gartnerier.

Almindelige forbrugere forbydes at havevande. Vandforbruget er for stort til at et passende tryk kan opretholdes. Stikledning fra hovedledning kan blive afbrudt, hvis man bryder forbuddet.

1951: Havevanding til debat – byen inddeles i 3 zoner. Hver zone får ret til to aftenvandinger a 2 timer pr uge

1973: Forbud mod havevanding med slange.

Frosne vandrør

I den hårde vinter i 1947 er der åbenbart problemer med frosne vandrør.

I protokollen: "Hovedledningen skal optøs, så snart foråret indtræder".

Ved frosne vandrør kan Ejner Thomsen bringe en tønde vand for 2 kr.

Fritagelse for afgift

Bestyrelsen får mange henvendelser om fritagelse for betaling af afgift. Navnlig fra husejere som lejer ud. De udlejede lejligheder kan i perioder stå tomme, og så vil man gerne være fri for at betale vandafgift til lejer.

En andelshaver søger også om fritagelse, da hun har været indlagt i 4 mdr.

Værkets sidste år – 1967 - 1974

I 1967 sker den sidste udbygning af værket med opgradering af rensningen.

Det er firmaet A/S Silhorko Stilling, der skal stå for det. Filtret deles op i 1. Risetårn, 2. For-filter og 3. Fin-filter.

Skylning dels med luft og dels med vand. Til at dække udgifterne optages et lån på 15.000 kr. i Holstebro Sparekasse løbende over 3 år.

1967: Vandværket udvider sit forretningsområde. Der er flertal på generalforsamlingen til at lade vandværket afholde udgifter til modernisering af gadebelysningen.

1968 – 1973:

Meget sparsom beskrivelse i protokollen for denne periode. Generalforsamlinger er nævnt. Der er kun bestyrelse og fra 1 – 4 medlemmer til stede. Det kan man tage som et udtryk for at vandforsyningen og værket kører som det skal og folk er tilfredse. Der er intet i protokollen for 1969.

Smed Hansen passer værket og Sparekassen kræver op fra 1971 uden vederlag.

1970: Værket vil lægge rørledning ned til bækken, hvis FDF ønsker vand i det nye klubhus – jordarbejde og øvrige rørforløb skal de selv sørge for.

1972: Tvis Mejeri er kommet ind under Holstebro Mejeri, som ønsker nedsat målertakst for vand. Bestyrelsen fastholder taksten på 0,40 kr. pr. m³.

1973: Den nye store udstykning i Engparken er i gang. Bestyrelsen overvejer at bygge nyt ekstra vandværk til forsyning af grundene i Engparken. Det gamle værk kan ikke klare en udbygning og større belastning. Hovedledningen skal også snart udskiftes.

Man enes i bestyrelse om at undersøge muligheden for, at kommunen overtager vandforsyningen til Tvis. Mødet falder positivt ud.

Planen er at lægge en stor vandledning fra Mejdal mod Tvis med en trykforstærker ved gården Nyholm på Prins Burisvej.

Prisen herfor er på 283.000. Den skal betales af andelsselskabet via:

1. Kassebeholdningen. 175.000 kr.
2. Et engangsbeløb på 400 – 500 kr. pr andelshaver
3. Salg af det gamle værk og grund. Matr. 1d.b.Lauralyst Indbringer 11.000 kr.

Betingelsen fra kommunen er, at der opsættes måler hos alle, og at målerafgiften bliver på 0,55 kr. pr. m³

1974

Nu er der mødt 64 medlemmer til generalforsamlingen. 62 stemte for kommunal overtagelse

Bestyrelsen kan sælge matr. 1d.b. Lauralyst

Vandværket og grunden købes af naboen Aage Voldsgaard og Missionshuset for 11.000 tilsammen

Protokollens sidste ord om Tvis Vandværk.

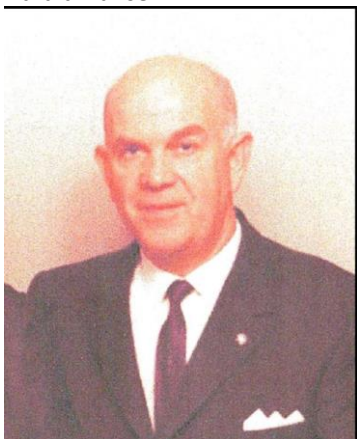
Mandag den 18 Febr 1974.
 afholdtes ekstraordinær generalforsamling
 i Tvis Sognekirke, hvor det skulle
 afgøres om Tvis Vandværk skulle forsatte
 og selv bygge et nyt vandværk, eller
 man skulle tage imod det tilbud
 man havde faaet fra Holstebro Kommune
 der var mødt 64 medlemmer til general-
 forsamlingen og 62 stemte for Kommunens

overtagelse. Udgiften paa 283,000 Kr
 skulle saa betales dels med den
 bestaaende Kassebeholdning, som er ca 175,
 og det resterende Beløb ~~ca~~ 100,000 Kr
 skulle udredes af diverse Andelshavere
 ca 400,00 til 500,00 Kr pr Andelshave
 Bestyrelsen fik bekympelse til at sælge det
 Anst. i d. b. hauralyt, Tivis Søvej
 Niels Hedegård P. Nielsen
 E. Sahl Harald Hansen

Mandag 28-10-74.
 Bestyrelsesmøde hos Smed Hansen
 der var indkommet med tilbud paa køb af
 de gamle vandværkes bygninger fra
 aage Soldsgaard paa Kr 5000 -
 og fra Tivis Missionshus paa Kr 6000 -
 Bestyrelsen var enige om at se flere tilbud
 fra Tivis Missionshus imod at de selv
 beholdt alle udgifterne ved overtagelse
 Niels Hedegård P. Nielsen
 E. Sahl Harald Hansen

Bilag 1.

Harald Hansen

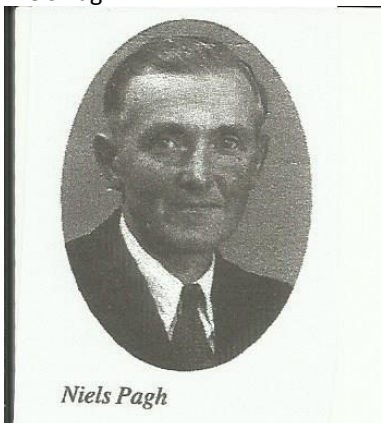
Svend Svendsen

Kjeld Svendsen

Niels Pagh

Nicolai Nielsen

Ejner Thomsen

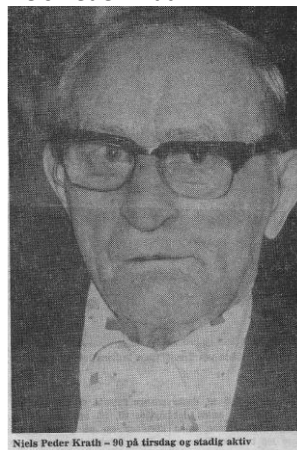
Thomas Pedersen

Niels Toustrup Christensen

Niels Peder Krath

Mikkel Mikkelsen

Chr. Carlsen

Svend Nielsen

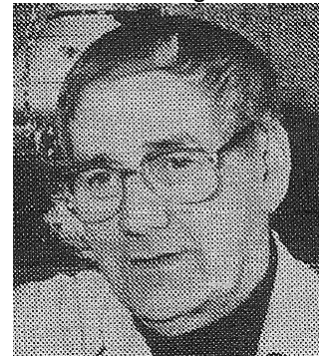
Morten Christensen

Købmand Dyrmosé

Niels Hedegaard

Bilag 2

Nr.	Navn	1. Opkrævning				2. Opkrævning				3. Opkrævning				4. Opkrævning				5. Opkrævning			
		Restance ved Aarets Begyndel.	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato	Indbetalt ved Opkrævn. Kr. Øre	Senere indbetalt Kr. Øre	Dato				
37	Jens Oetegaard	1700	21128	4250		20644	3784		22978	4350		23078	3950		24988	700					
38	W. Losen	750	750			750			750			750			750						
39	Morten Kristensen		900			900			900			900			900						
40	Jens H. Nielsen		600			600			600			600			600						
41	Basler Oetegaard	600	600			600			600			600			600						
42	Centralbet. P. Jensen		750			750			750			750			750						
43	Bager Lundgaard		700			700			700			700			700						
44	Køb. P. Nielsen		1000			1000			1000			1000			1000						
45	Chr. Lyby		862			862			862			862			862						
46	Hjeld, Sørensen		750			750			750			750			750						
47	Jak. B. Reinholdt		1077			1077			1077			1077			1077						
48	Tom Lars Jensen		850			850			850			850			850						
		3000	2367	4250		3003	3784		3247	4350		3257	3950		34367	700					

Nr 16

Her Barber Overgaard Tois

Kvædetly
Hjg
 1 Bane 300 1 ds 50 Rensning 050 ialt 4 00

Kvædet 1936 Kv.		Maret 1938.		Maret 1939.		Maret 1941		Maret 1942	
		Januar.	400	Transport	2400	Jan	600	Transport	4200
Febr.	400	Februar	400	Juli	400	Febr.	600	August	600
Septbr.	400	Marts.	400	Aug	400	Marts	600	Septbr.	600
Okbr.	400	April	400	Septbr.	400	April	600	Okbr.	600
Novbr.	400	Maj	400	Okbr.	400	Maj	600	Novbr.	600
Decbr.	400	Juni	400	Novbr.	400	Juni	600	Decbr.	
Krover 2000		Juli	400	Decbr.	400	Juli	600		
Kvædet 1937 Kv		Augst	400	Krover 4800		Aug	600		
Jan.	400	Septbr.	400	Maret	1940	Sept.	600		
Feb.	400	Oktober	400	Januar	400	Okbr.	600		
Marts.	400	Novbr.	400	Februar	400	Novbr.	600		
April	400	Decbr.	400	Marts	400	Decbr.	600		
Maj	400	Krover	4800	April	400	K 7300			
Juni	400	Maret 1939		Maj	400	Maret 1942			
Juli	400	Januar	400	Juni	600	Januar	600		
Aug	400	Februar	400	Juli	600	Februar	600		
Septbr.	400	Marts.	400	Aug	600	Marts	600		
Okbr.	400	April	400	Septbr.	600	April	600		
Novbr.	400	Maj	400	Okbr.	600	Maj	600		
Decbr.	400	Juni	400	Novbr.	600	Juni	600		
Krover 4800		Transport	2400	Decbr.	600	Juli	600		
				Krover	6200	Transport	4200		

152

Her har vi barber Overgårds regnskab med værket. Man kan se at det første vand blev leveret i August 1936.

Bilag 3

Tvis Vandværk
Formanden.

Tvis den 24. Juni 1937

De danske Mejeriers Maskinfabrik,
Kolding.

Foranlediget af at vi stadig ikke har faaet det af Dem leverede Vandrensningsanlæg bragt i en saadan Stand, at Vandet er anvendeligt til Husholdnings- og Mejeribrug og der her i Byen er meget stærk Harme fra Brugerne derover, da Vandet bl. a. ødelægger Tøjvask, ser vi os nødsaget til at anmode Dem uopholdelig træffe Foranstaltninger til Afhjælpning af Manglerne ved Vandrensningen.

Saafrømt De ikke inden 8 Dage fra Dato har truffet Foranstaltninger til Afhjælpning af Forholdet saaledes, at de Garantier, som kontraktlig er ydet Tvis Vandværk jfr. bl.a. et Forhandlingsprotokolat som Deres Ingeniør Nansen Scherfig paa Deres Firmaes Vegne har tiltraadt ved Ordrens Optagelse, agter Tvis Vandværk ad retslig Vej at drage Mejeriernes Maskinfabrik til Ansvar og Erstatning for de Skader som allerede er afstedkommet og de Erstatningskrav som maatte fremkomme fremtidig.

Ved Ordrens Optagelse blev det udtrykkeligt pointeret og protokoleret af Mejeriernes Maskinfabrik forpligtede sig ikke alene som tilbudsmæssig garanteret for pengemæssige Udgift, men tillige for Mængden af Skylllevandet, og at Mejeriernes Maskinfabrik paatog sig Ansvaret for den fuldstændige Rensning af Vandet i det Omfang, at Vandværket kunde udbygges paa Basis deraf, hvorfor Mejeriernes Maskinfabrik har Pligt til at levere os et fyldestgørende Rensningsanlæg.

I Bestyrelsen for
Tvis Vandværk

J. Nørre
Formand

S. Ørskov

Bilag 4

F 125-8/6822

LOVE

for

TVIS VANDVÆRK

Forevist ved tinglysning.
Tinglysningskontoret
Holstebro, den 18/2/1914

§ 1.

Selskabet er et Andelselskab, og dets Navn er Tvis Vandværk. Selskabets Hjemsted er Tvis.

§ 2.

Selskabets Formaal er paa billigst mulig Maade at levere det fornødne Vand til Andelshaverne eller andre Forbrugere.

§ 3.

Ønsker nogen senere at indtræde som Andelshaver, vil dette kunne ske ved at underskrive Lovene, idet Bestyrelsen i hvert enkelt Tilfælde afgør, hvorvidt der af Hensyn til Anlægsudgifter skal betales Indskud. Dette Indskud fastsættes i hvert Tilfælde af Bestyrelsen.

§ 4.

Doringer, Pumpestation samt Hovedledninger inclusive Stophaner, der afsættes een Meter inde paa hver Andelshavers Ejendom, tilhører Andelselskabet og drives og vedligeholdes af dette paa Bestyrelsens Foranledning. Ingen Andelshaver eller Forbruger maa foretage Ændringer, Tilslutninger eller Rettelser ved det fornævnte Anlæg. Skulde der opstaa Fejl ved Anlægget, skal dette uopholdelig meldes til Formanden, der foretager det fornødne.

§ 5.

Selskabets Funktionærer eller hvem Bestyrelsen maatte befuldmægtige hertil, har til enhver Tid — imod behørig Legitimation — fri Adgang til Huse og Gaarde, naar Tilsyn med de til Anlægget hørende Ledninger og andre Genstande nødvendiggør dette.

§ 6.

Den til Andelselskabets Formaal nødvendige Kapital skaffes til Vejle ved et eller flere Laan, for hvilke samtlige Andelshavere hæfter solidarisk een for alle og alle for een. Indbyrdes hæfter de i Forhold til installeret Antal Hæner. Som yderligere Sikkerhed gives Panteret i Anlægget og eventuel Kaution fra Kommunen. Opnaas kommunal Garant for Optagelse af ovennævnte Laan, gælder for Selskabets Anlæg og Drift følgende Grundregel: Selskabet er en selvejende Institution indenfor Kommunen, og denne maa ikke lide noget Tab ved Anlæg og Drift, ej heller deraf nyde direkte økonomiske Fordele. Denne

Paragraf kan ikke forandres ved nogen Generalforsamlingsbeslutning, med mindre de Forpligtelser, der er indgaaet i Henhold til denne Paragraf er fyldestgjort.

§ 7.

Naar Anlægget er fuldt afdraget, tilhører Anlægget (Grund, Bygninger, Maskiner, Apparater, Ledninger m. v.) Andelshaverne, og en hver Andelshaver har Andel i Ejendomsretten til Anlægget og dets eventuelle Overskud og Reservefond i Forhold til det Beløb, Vedkommende i den forløbne Aarrække har indbetalt.

§ 8.

Selskabet stiftes paa 30 Aar, og Ingen kan udtræde af Selskabet før Udløbet af dette Aaremaal, jfr. dog Bestemmelserne i § 11. Der- som nogen efter 30 Aars Forløb ønsker at udtræde af Selskabet, udbetales der ham Halvdelen af det Beløb, han ejer i Anlægget, efter Vurdering af uvildige, sagkyndige Mænd. Skulde saa mange ønske at udtræde, at $\frac{1}{10}$ af Selskabets Indtægter derved skønnes at gaa tabt, kan de øvrige Andelshavere forlange hele Anlægget realiseret ved Auktion eller paa anden Maade.

§ 9.

De til Anlægget nødvendige aarlige Udgifter, Driftsudgifter, Lønninger, Vedligeholdelse m. v., samt Forrentning og Afskrivning, bæres af Forbrugerne ved faste Afgifter paa installerede Antal Hæner, dog ikke udover 6 Hæner indenfor samme Husstand. Prisen for Vand, leveret til Ikke-Andelshavere, større Industrielle Virksomheder o. l. bestemmes til enhver Tid og i hvert Tilfælde af Bestyrelsen.

§ 10.

Opkrævning af Selskabets Tilgodehavende sker maanedsvis. Beta- ler en Forbruger ikke ved Opkrævningen, maa han selv senest 14 Dage efter Indbetale sin Skyld til Kassereren. I modsat Fald skal Bestyrelsen lukke for Vandet og gøre sit Krav gældende ad retslig Vej, skadesløst for Selskabet. Genoplukning betales med 2 Kroner.

§ 11.

Dør en Andelshaver, overgaar hans Rettigheder og Forpligtelser til hans retmæssige Arvinger. Ved Ejendomsalg skal Sælgeren drage Omsorg for, at hans Rettigheder og Forpligtelser overfor Selskabet med Bestyrelsens Sanktion overdrages Køberen, eller affinde sig med Selskabet. Denne Paragraf kan ikke ændres ved nogen Generalforsamlingsbeslutning, med mindre de Forpligtelser, der er indgaaet i Henhold til denne Paragraf, er fyldestgjort.

§ 12.

Selskabet er efter bedste Evne forpligtet til at opretholde en uforstyrret Drift, saaledes at Andelshaverne inden for deres Ejendomme til alle Formaal kan bruge Vandet uindskrænket, men pantager sig

Intet Ansvar for eventuelle Afbrudelser Selskabet har Ret til at lukke for en Forbruger, a) saafremt denne ikke holder sin Installation i Orden, b) i Tilfælde af Misbrug eller unødigt Spild af Vand.

§ 13.

Ved Salg af Byggegrunde eller Deling af en bestaaende Ejendom er den fraskilte Del at betragte som ny Ejendom.

§ 14.

Husinstallationer fra den i Paragraf 4 nævnte Stophane bekostes af Andelsselskabet til og med den første Hane. Installationer her ud over betales af Forbrugerne hver for sig. I Sagsmaalstilfælde rettet mod Afgift betaler Forbrugerne skadesløst Omkostninger.

Ved den første Udbygning af Anlægget foretager Bestyrelsen Fællesindkøb af Hovedanlæg og Installationer. Senere større Udvidelser udbygges ligelødes paa Bestyrelsens Foranledning. Mindre Udvidelser maa kun udføres af de af Selskabet dertil autoriserede Vandmestre.

§ 15.

Bestyrelsen kan fritage en Andelshaver eller Forbruger for at svare Afgift af Hæner i Lejligheder, der staar tomme.

§ 16.

Paa den stiftende Generalforsamling vælges en Anlægsbestyrelse, der fungerer indtil Anlægget er færdigt og taget i Brug. Denne Bestyrelse skal bestaa af 3 Medlemmer.

Paa den første ordinære Generalforsamling, efter at Anlægget er fuldt færdigt, vælges en Bestyrelse, bestaaende af 3 Medlemmer. Bestyrelsesvalg finder Sted hvert Aar Første Aar afgaar 2 Medlemmer efter Lodtrækning, og derefter efter Tur. Bestyrelsen vælger selv sin Formand.

Bestyrelsen varetager Selskabets Anliggender, herunder Afslutning af Kontrakter med Entreprenører om Anlæggets Udbygning og i anden Anledning, saafremt der findes Grund dertil, og Selskabet er bundet ved Bestyrelsens Handlinger, og dets Medlemmer er solidarisk ansvarlige for alle Selskabets Forpligtelser. Bestyrelsen er berettiget til at pantsætte Selskabets faste Ejendomme og øvrige Ejendele.

§ 17.

Bestyrelsen har Tilsyn med den daglige Drift og leder denne eventuelt ved Antagelse af den fornødne tekniske og kontormæssige Medhjælp.

§ 18.

Bestyrelse og Revisorer er ulønede.

§ 19.

Regnskabet revideres af 2 Revisorer, der paa en ordinær Generalforsamling vælges for 2 Aar ad Gangen. Regnskabsaaret er Kalenderaaret.

§ 20.

Generalforsamlingen er Selskabets højeste Myndighed. Den ordinære Generalforsamling afholdes hvert Aar i Marts Maaned. Indvarsling sker med 8 Dages Varsel i mindst et af de lokale Blade eller skriftligt til hver Andelshaver.

Bestyrelsen, 1 Suppleant og 2 Revisorer vælges, og Regnskabet aflægges. Generalforsamlingens Beslutninger tages ved simpel Stemmerfærdighed, dog kræves til Ændring af Lovene $\frac{2}{3}$ af de afgivne Stemmer. Paragrafferne 6, 9 og 11 kan dog ikke ændres. Afstemningen foregaaer skriftligt, hvis blot een forlanger det. Ekstraordinær Generalforsamling afholdes, naar Bestyrelsen eller 10 Medlemmer ønsker det. Ordentlige saavel som overordentlige Generalforsamlinger er beslutningsdygtige, naar mindst $\frac{2}{3}$ Medlemmer er mødt.

Saafremt Generalforsamlingen ikke er beslutningsdygtig, kan der umiddelbart efter denne afholdes en ny Generalforsamling med Beslutningsdygtighed.

Ekstraordinær Generalforsamling indkaldes som ordinær Generalforsamling, og i alle Indkaldelser skal Dagsordenen kortelig angives.

§ 21.

En eventuel Ophævelse af Selskabet efter 30 Aars Forløb betragtes som Lovændring og kræver $\frac{2}{3}$ af samtlige Andelshaveres Stemmer.

§ 22.

Generalforsamlingen ledes af en af Forsamlingen valgt Dirigent.

§ 23.

Andelshaverne er underkastet de Vilkaar, som Amsraadet til enhver Tid maatte stille som Betingelse for at approbere kommunal Garant for Selskabets Gæld. Bestemmelser i denne Lov, der strider herimod, bortfalder af sig selv.

Saaledes vedtaget paa den stiftende Generalforsamling den 25. Oktober 1935.

L. Norre,
Fad.

N. C. Kristensen. Nicolaj Nielsen,
Kasserer.

BILAG 2